TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2009. gada 7. jūlijā *

Satura rādītājs

I — Prāvas priekšvēsture . . . . . I - 5742

II — Spriedums lietā Komisija/Grieķija . . . . . I - 5745

III — Pirmstiesas procedūra . . . . . I - 5745

IV — Tiesvedība Tiesā . . . . . I - 5747

A — Prasībā paredzētās atbalsta summas . . . . . I - 5747

B — Rakstiskas norādes, kas sniegtas, atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem I - 5748

V — Par pienākumu neizpildi . . . . . I - 5752

A — Par prasības priekšmetu . . . . . I - 5752

B — Par sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildi . . . . . I - 5752

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . I - 5752

2. Tiesas vērtējums . . . . . I - 5756

VI — Par finansiālām sankcijām . . . . . I - 5758

A — Par lūgumu noteikt kavējuma naudu . . . . . I - 5758

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . I - 5758

2. Tiesas vērtējums . . . . . I - 5759

a) Ievada apsvērumi . . . . . I - 5759

b) Par pienākumu neizpildes turpināšanos . . . . . I - 5760

c) Par līdzekļa izvēli, kas nav atlīdzināšana naudā . . . . . I - 5761

* Tiesvedības valoda — grieķu.

d) Par pierādīšanas pienākumu . . . . . I - 5763

e) Par atbalsta summu, ko veido kapitāla ieguldījums . . . . . I - 5765

f) Par atbalsta summu, kas attiecas uz tā saukto "spatosimo" nodevu . . . I - 5766

g) Par atbalsta summu, kas attiecas uz lidostas nomas maksām . . . . . I - 5768

h) Secinājums . . . . . I - 5770

B — Par kavējuma naudas apmēru . . . . . I - 5771

1. Ievada apsvērumi . . . . . I - 5771

2. Par pārkāpuma ilgumu . . . . . I - 5772

3. Par pārkāpuma smagumu . . . . . I - 5773

4. Par atbildētājas valsts maksātspēju . . . . . I - 5774

5. Secinājums . . . . . I - 5774

6. Par spēkā stāšanās dienu un kavējuma naudas periodiskumu . . . . . I - 5774

C — Par kumulatīvu kavējuma naudas un naudas soda noteikšanu . . . . . I - 5775

1. Lietas dalībnieku argumenti . . . . . I - 5775

2. Tiesas vērtējums . . . . . I - 5778

a) Par divu sankciju apvienošanu . . . . . I - 5778

b) Par naudas soda noteikšanas atbilstību . . . . . I - 5779

c) Par naudas soda apmēru . . . . . I - 5780

VII — Par tiesāšanās izdevumiem . . . . . I - 5781

Lieta C-369/07

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 228. pantam, ko 2007. gada 3. augustā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv E. Rigīni [*E. Righini*], kā arī I. Hadijanis [*I. Hadjiyiannis*] un D. Triandafilu [*D. Triantafyllou*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Grieķijas Republiku, ko pārstāv A. Samoni-Randu [*A. Samoni-Rantou*] un P. Milonopuls [*P. Mylonopoulos*], pārstāvji, kuriem palīdz V. Hristians [*V. Christianos*] un P. Anestis [*P. Anestis*], *dikigoroi*,

atbildētāja.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši A. Ticano [*A. Tizzano*] un H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), K. Šīmans [*K. Schiemann*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretāre R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 11. novembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2009. gada 5. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu:

— atzīt, ka, neveicot pasākumus, lai izpildītu Tiesas 2005. gada 12. maija spriedumu lietā C-415/03 Komisija/Grieķija (Krājums, I-3875. lpp.) par Grieķijas Republikas

pienākumu neizpildi, kas tai ir uzlikti saskaņā ar Komisijas 2002. gada 11. decembra Lēmuma 2003/372/EK par atbalstu, ko Grieķija piešķīrusi *Olympic Airways* (OV 2003, L 132, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"), 3. pantu, Grieķijas Republika nav izpildījusi šajā lēmumā un EKL 228. pantā paredzētos pienākumus;

— piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu EUR 53 611 par katru kavējuma dienu iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildē saistībā ar apstrīdēto lēmumu, sākot no dienas, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, līdz dienai, kad tiks izpildīts minētais spriedums lietā Komisija/Grieķija;

— piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu, kura apmēru aprēķina, reizinot dienas naudas soda apmēru — EUR 10 512 — ar pārkāpuma ilgumu dienās, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija pasludināšanas dienas līdz dienai, kad saistībā ar apstrīdēto lēmumu tiks pasludināts spriedums šajā lietā;

— pakārtoti, ja Tiesa konstatētu, ka atgūšana faktiski ir notikusi, piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu, kura apmēru aprēķina, reizinot dienas naudas soda apmēru — EUR 10 512 — ar pārkāpuma ilgumu dienās, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija pasludināšanas dienas līdz dienai, kad Grieķijas Republika ir atguvusi atbalstu, kas apstrīdētajā lēmumā ir atzīts par prettiesisku, un

— piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

I — Prāvas priekšvēsture

2 2002. gada 11. decembrī Komisija apstiprināja apstrīdēto lēmumu, kura rezolutīvā daļa bija formulēta šādi:

"*1. pants*

Pārstrukturēšanas atbalsts, ko Grieķija piešķīrusi *Olympic Airways* kā:

a) aizdevuma garantijas sabiedrībai līdz 1994. gada 7. oktobrim, piemērojot Grieķijas 1975. gada 26. jūnija likuma Nr. 96/75 6. pantu;

b) jaunas aizdevumu garantijas par kopējo summu 378 miljoni ASV dolāru, kas piešķirtas aizdevumiem, par kuriem līgums bija jānoslēdz līdz 2001. gada 31. martam, jaunu lidmašīnu iegādei un ieguldījumiem, kas vajadzīgi *Olympic Airways* pārcelšanai uz jauno Spatas lidostu;

c) [*Olympic Airways*] parāda samazināšanu par 427 miljardiem Grieķijas drahmu;

d) sabiedrības parāda kapitalizāciju par 64 miljardiem Grieķijas drahmu;

e) kapitāla ieguldījumu 54 miljardu Grieķijas drahmu apmērā, kas samazināts līdz 40,8 miljardiem Grieķijas drahmu, trijās daļās, attiecīgi — 19, 14 un 7,8 miljardiem Grieķijas drahmu — 1995., 1998. un 1999. gadā,

ir uzskatāms par nesaderīgu ar kopējo tirgu Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē, ņemot vērā, ka vairs netiek ievēroti šādi nosacījumi, ar kādiem sākotnēji tika piešķirts atbalsts:

a) pārstrukturēšanas plāna efektīva īstenošana, lai nodrošinātu uzņēmuma ilgtermiņa pastāvēšanu;

b) 24 īpašu saistību ievērošana, ar kurām tika apstiprināts atbalsts, un

c) pārstrukturēšanas atbalsta izlietošanas pastāvīga kontrole.

2. pants

Valsts atbalsts, ko Grieķija piešķīra, pieļaujot, ka *Olympic Aviation* regulāri nemaksāja sociālās apdrošināšanas iemaksas, PVN par degvielu un rezerves daļām, dažādu lidostu nomas maksu, lidostu nodokļus Spatas lidostai un citām lidostām, kā arī nodevu "spatosimo", nav saderīgs ar kopējo tirgu.

3. pants

1. Grieķijai ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai atgūtu no saņēmējas sabiedrības 1. pantā minēto atbalstu 14 miljardu Grieķijas drahmu apmērā (41 miljons euro), kas nav saderīgs ar Līgumu, kā arī 2. pantā minēto atbalstu, kas tai bija piešķirts nelikumīgi.

2. Atbalsts jāatgūst nekavējoties un saskaņā ar valsts tiesībās paredzētajām procedūrām, ja vien tās nodrošina tūlītēju un efektīvu šī lēmuma izpildi. Atgūstamajā atbalsta summā jāiekļauj procenti, kas maksājami, sākot no atbalsta piešķiršanas dienas līdz tā atmaksas dienai. Procenti ir aprēķināmi pēc likmes, ko izmantoto līdzvērtīga reģionālā atbalsta aprēķināšanai.

4. pants

Grieķijai divu mēnešu laikā no šī lēmuma paziņošanas ir jāpaziņo Komisijai par pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu lēmuma prasības.

[..]" [Neoficiāls tulkojums]

II — Spriedums lietā Komisija/Grieķija

3 2003. gada 24. septembrī Komisija saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu pret Grieķijas Republiku iesniedza prasību sakarā ar pienākumu neizpildi saistībā ar apstrīdētā lēmuma neizpildi.

4 Savā iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Grieķija Tiesa atzina:

"Noteiktajā termiņā neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atgūtu piešķirto valsts atbalstu, kas atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar kopējo tirgu, izņemot to, kas attiecas uz iemaksām valsts sociālās apdrošināšanas iestādei, atbilstoši 3. pantam [apstrīdētajā] lēmumā [..], Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek minētais 3. pants."

III — Pirmstiesas procedūra

5 2005. gada 18. maijā Komisija Grieķijas Republikai nosūtīja paziņojumu, kurā tā lūdza Grieķijas Republiku informēt to par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildi.

6 Savā 2005. gada 2. jūnija atbildē šī dalībvalsts norādīja, ka atgūšanas pasākumi bija jāveic attiecībā pret *Olympic Airways* un ka atgūšanas procedūras tiks pabeigtas pēc dažiem mēnešiem, ņemot vērā *Olympic Airways* aktīvu un kapitāldaļu pārdošanu. Grieķijas Republika arī precizēja, ka Atēnu Administratīvā tiesa bija pārtraukusi apstrīdētā

lēmuma 1. pantā paredzētā EUR 41 miljona atbalsta atgūšanas rīkojuma izpildi, gaidot Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesā iesniegtās *Olympic Airways* prasības atcelt šo lēmumu iznākumu.

7 Ar 2005. gada 8. jūlija vēstuli Grieķijas Republika atkārtoti apstiprināja, ka valdības dienesti īstenoja pēdējo attiecīgā atbalsta atgūšanas procedūras stadiju.

8 Ar 2005. gada 18. oktobra brīdinājuma vēstuli Komisija uzsāka EKL 228. pantā paredzēto procedūru par iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija neizpildi.

9 Savā 2005. gada 19. decembra atbildē Grieķijas Republika informēja Komisiju, ka tā apstrīd apgalvojumu, ka pasākumi, kas veikti, lai izpildītu minēto spriedumu, netika paziņoti. Tā norādīja, ka valsts iestādes bija pareizi un bez kavēšanās veikušas apstrīdētajā lēmumā paredzētā atbalsta atgūšanu.

10 2006. gada 4. aprīlī Komisija Grieķijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, kas šai dalībvalstij tika paziņots 2006. gada 10. aprīlī. Šajā atzinumā Komisija aicināja Grieķijas Republiku veikt pasākumus, kas nepieciešami attiecīgā sprieduma izpildei, divu mēnešu termiņā, skaitot no minētā argumentētā atzinuma saņemšanas. Tajā bija arī precizēts, ka, ja Komisijai būs jāvēršas Tiesā atbilstoši EKL 228. pantam, tā norādīs kavējuma naudas un naudas soda apmēru.

11 Grieķijas Republika atbildi uz argumentēto atzinumu sniedza 2006. gada 9. jūnija vēstulē, atkārtoti paužot norādes, kas sniegtas iepriekšējās vēstulēs. Tā turklāt norādīja, ka *Olympic Airways* ir iesniegusi administratīvu sūdzību, un apgalvoja, ka pastāv grūtības pabeigt valsts procedūras strīdīgā atbalsta atgūšanai.

12 Šajos apstākļos Komisija nolēma vērsties Tiesā.

13 Ar 2007. gada 12. septembra spriedumu lietā T-68/03 *Olympiaki Aeroporia Ypiresies*/Komisija (Krājums, I-2911. lpp.) Pirmās instances tiesa atcēla apstrīdētā lēmuma 2. un 3. pantu tiktāl, ciktāl tie attiecas uz to, ka tiekot pieļauts regulāri nemaksāt, pirmkārt, lidostu nodokļus, kas *Olympic Airways* ir jāmaksā Atēnu starptautiskajai lidostai, un, otrkārt, pievienotās vērtības nodokli, kas uzņēmumam *Olympic Aviation* jāmaksā par degvielu un rezerves daļām. Pirmās instances tiesa prasību pārējā daļā noraidīja.

IV — Tiesvedība Tiesā

A — *Prasībā paredzētās atbalsta summas*

14 Savā replikas rakstā Komisija ir precizējusi, ka, ņemot vērā iepriekš minēto Pirmās instances tiesas spriedumu lietā *Olympiaki Aeroporia Ypiresies*/Komisija, vēl ir jāatgūst šādas atbalsta summas, neskaitot procentus:

— EUR 41 miljons saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 1. pantu;

— EUR 2,5 miljoni kā nomas maksa, kas jāmaksā atsevišķām lidostām;

— EUR 61 miljons kā tā sauktā "spatosimo" nodeva un

— EUR 28,9 miljoni kā parādu ieskaits Grieķijas Republikas un *Olympic Airways* starpā vai dažu lidostu un minētā uzņēmuma starpā kā lidostu nodevas.

15 Attiecībā uz pēdējo minēto atbalsta summu Komisija 2008. gada 26. novembra atbildē uz jautājumu, ko Tiesa rakstveidā uzdeva 2008. gada 14. novembrī, apstiprināja, ka apstrīdētā lēmuma 209. punktā minētie EUR 28,9 miljoni nebija jāatgūst, jo minētā summa pati par sevi nebija valsts atbalsts.

B — *Rakstiskas norādes, kas sniegtas, atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem*

16 2008. gada 20. oktobrī Tiesa saskaņā ar Reglamenta 54.a pantu lūdza Grieķijas Republiku precizēt, ar kādiem noteikumiem un ar kādu juridisku pamatojumu tika veikts atbalsta summu, kas jāatgūst no *Olympic Airways* atbilstoši apstrīdētā lēmuma 1. un 2. pantam, un valsts parādu šai sabiedrībai ieskaits.

17 2008. gada 31. oktobrī Grieķijas Republika atbildēja, ka zināms skaits *Olympic Airways* parādu, to skaitā apstrīdētā lēmuma 1. pantā paredzētā kapitāla un tā saucamās "spatosimo" nodevas atlikuma atdošana atpakaļ, kā arī civilās aviācijas direkcijas rēķins EUR 176 802 apmērā tika kompensēti no atlīdzības, kas sabiedrībai piešķirta ar šķīrējtiesas nolēmumiem. Attiecīgo atlīdzību šai sabiedrībai piešķīra šķīrējtiesa, kas izveidota saskaņā ar šķīrējtiesas klauzulu, kura paredzēta Likumdošanas dekrēta 3560/1956, ar ko apstiprina līgumu, kas noslēgts starp Aristoteli Onasi [*Aristote Onasis*] un valsti, 27. pantā.

18 Grieķijas Republika ir norādījusi, ka ar pirmo 2006. gada 6. decembra šķīrējtiesas nolēmumu 57/2006, kas attiecas uz pirmo prasību, kas iesniegta 2006. gada 20. martā

(turpmāk tekstā — "šķīrējtiesas 2006. gada 6. decembra nolēmums"), *Olympic Airways* tika piešķirtas šādas atlīdzības:

— EUR 37 051 392 sakarā ar priekšlaicīgu izraidīšanu no *Elliniko* lidostas;

— EUR 17 996 655 sakarā ar pārcelšanos uz jaunu lidostu;

— EUR 75 615 756 sakarā ar zaudējumiem, kas nodarīti būvniecības dēļ Atēnu starptautiskajā lidostā;

— EUR 1 375 707 sakarā ar zaudējumiem, kas nodarīti būvniecības Atēnu starptautiskajā lidostā kavēšanās dēļ, kā rezultātā *Olympic Airways* bija spiesta izmantot *Elliniko* lidostas aprīkojumu un nodrošināt tā apkopi;

— EUR 183 300 000 sakarā ar Atēnu starptautiskās lidostas darbības papildu izmaksām laika posmā no 2001. gada 29. marta līdz 2005. gada 31. decembrim salīdzinājumā ar *Elliniko* lidostas darbības izmaksām;

— EUR 88 026 000 sakarā ar īpašajām darbības izmaksām, ņemot vērā ilgāku gaidīšanas laiku Atēnu starptautiskajā lidostā salīdzinājumā ar agrāko lidostu, laika posmā no 2001. gada 29. marta līdz 2005. gada 31. decembrim;

— EUR 3 753 472, ņemot vērā pienākumu segt izmaksas, kas saistītas ar maksu par autoceļu, kurš obligāti tiek izmantots, lai piekļūtu Spatas lidostai pa Attiki ceļu, un

— EUR 250 000 000 kā iesaldētie līdzekļi.

19 Grieķijas Republika uzskata, ka šajā pirmajā šķīrējtiesas nolēmumā kopējā atlīdzināmā *Olympic Airways* ciesto zaudējumu atlīdzības summa tika novērtēta EUR 657 118 982 apmērā. Pēc dažiem labojumiem atlīdzības summa sasniedza EUR 563 896 458 kopā ar likumiskajiem procentiem.

20 Grieķijas Republika ir uzsvērusi, ka pēc tam no *Olympic Airways* piešķirtajām summām tika kompensēti tās parādi valstij. Šīs kompensācijas veidoja apstrīdētā lēmuma 1. pantā paredzētā atbalsta atlīdzināšana, kā arī tā sauktās "spatosimo" nodevas un parāda EUR 176 802, kas saistīts ar šī lēmuma 2. pantā paredzēto civilās aviācijas direkcijas rēķinu, starpības samaksa.

21 Grieķijas Republika piebilda, ka, sākot no 2007. gada augusta, valsts bija izdevusi zināmu skaitu maksājuma rīkojumu par labu *Olympic Airways*, pamatojoties uz šķīrējtiesas nolēmumiem, kas taisīti par labu pēdējai minētajai. Šie līdzekļi sabiedrībai nevarēja tikt pārskaitīti, jo tai bija parādi, to skaitā iepriekš minētais atbalsts. Nodokļu iestādēm bija likumā paredzēts pienākums sabiedrības parādus kompensēt, dzēšot tos no summām, kas bija jāpārskaita šai sabiedrībai. Ar pirmo maksājuma rīkojumu pietika, lai pilnībā segtu sabiedrības parādu atlikumu atbilstoši apstrīdētajam lēmumam (par kopējo summu apmēram EUR 120 miljoni, ieskaitot procentus).

22 Grieķijas Republika ir norādījusi, ka pirmais maksājuma rīkojums, kas attiecās uz atlīdzību, kura piešķirta ar šķīrējtiesas 2006. gada 6. decembra nolēmumu, bija dokuments 2516/31.8.2007 par summu EUR 601 289 003. Šī summa tika iegūta, pieskaitot likumiskos procentus un no kopējās summas EUR 612 839 581 atskaitot EUR 11 550 577.

23 Grieķijas Republika ir vērsusi uzmanību uz to, ka dažādas kompensācijas darbības notika, izmantojot šādus grāmatvedības atzinumus:

— 2922 *DOY/FAVE*, kas attiecas uz kapitāla pieauguma atlīdzināšanu (kopā ar procentiem) (apstrīdētā lēmuma 1. pants), kompensējot to ar līdzvērtīgu maksājuma rīkojuma 2516/31.8.2007 daļu par summu EUR 601 289 003;

— no 2927 līdz 2933 un 2940 *DOY/FAVE*, kas attiecas uz tā saucamās "spatosimo" nodevas summu samaksu (kopā ar procentiem) (apstrīdētā lēmuma 2. pants), kompensējot to ar līdzvērtīgu maksājuma rīkojuma 2516/31.8.2007 daļu, un

— 2926 *DOY/FAVE*, kas attiecas uz nomas maksas samaksu civilās aviācijas direkcijai EUR 176 802 apmērā (rēķins Nr. 3307/98), kompensējot to no līdzvērtīgas maksājuma rīkojuma 2516/31.8.2007 daļas.

V — Par pienākumu neizpildi

A — *Par prasības priekšmetu*

24 Vispirms ir jāsecina, ka, ņemot vērā iepriekš minēto Pirmās instances tiesas spriedumu lietā *Olympiaki Aeroporia Ypiresies*/Komisija un ņemot vērā Komisijas sniegtās norādes attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 209. punktā minētā atbalsta summu, strīds starp lietas dalībniekiem ir saistīts ar apstrīdētā lēmuma 1. panta izpildi (kapitāl-ieguldījums), kā arī ar divu no šī lēmuma 2. pantā paredzētajiem pienākumiem izpildi, proti, tā sauktās "spatosimo" nodevas atlīdzināšanu un nomas maksām, kas jāsamaksā dažām lidostām.

B — *Par sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildi*

1. Lietas dalībnieku argumenti

25 Komisija norāda, ka Grieķijas Republika nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija.

26 Komisija atgādina, ka vienīgais pamats aizstāvībai, kāds ir dalībvalstij, kas nav atguvusi prettiesisku atbalstu, ir tas, ka bija pilnīgi neiespējams izpildīt lēmumu atgūt šo atbalstu, un ka dalībvalstij, kas šāda lēmuma izpildes laikā sastopas ar neparedzētām un neparedzamām grūtībām, ir jānodod šīs problēmas Komisijas vērtējumam.

27 Tā apgalvo, ka Grieķijas Republika nekad nav atsaukusies uz pilnīgu neiespējamību atgūt strīdīgo atbalstu, bet tikai uz juridiskām un praktiskām grūtībām. Kaut arī atgūšana ir jāveic atbilstoši valsts tiesībās paredzētām procedūrām, ir jānodrošina tūlītēja un efektīva attiecīgā nolēmuma izpilde. Nepietiek tikai uzsākt atgūšanas procedūru, šai procedūrai ir jāsniedz konkrēti rezultāti.

28 Savā replikas rakstā Komisija apgalvo, ka par strīdīgā atbalsta atgūšanas darbību pirmoreiz tā tika informēta Grieķijas Republikas iebildumu rakstā, kas Tiesā iesniegts 2007. gada 23. oktobrī. Šī dalībvalsts nekad iepriekš nebija apgalvojusi, ka ir atguvusi minēto atbalstu. Vienīgās Komisijai paziņotās darbības bija dažu atbalsta kategoriju iepriekšējs aprēķins un šo summu kā parāda valstij reģistrācija.

29 Ņemot vērā, ka Komisijai šajā sakarā netika sniegts nekāds paskaidrojums, tā atzina, ka nevar pieņemt ne iespējami samaksāto summu aprēķinus, ne Grieķijas Republikas sniegtos pierādījumus, kas attiecas uz apstrīdētā atbalsta atgūšanu.

30 Dokumentus, kas iesniegti, lai pierādītu, ka ir atgūta gan tā sauktā "spatosimo" nodeva, gan lidostas nomas maksas, veidoja civilās aviācijas direkcijas 2007. gada 2. oktobra paziņojums, ka šie parādi "ir tikuši vai nu nokārtoti vai kompensēti, vai arī nodoti kompetentajām nodokļu iestādēm, lai tos konstatētu un atgūtu saskaņā ar Kodeksu par valsts ienākumu atgūšanu".

31 Komisija uzskata, ka šāds dokuments nevarētu būt pierādījums pienācīgai atbalsta atlīdzināšanai. Katrā ziņā atbildētāja nebija iesniegusi konkrētus apliecinošus dokumentus, kas attiecas uz darījumiem kontā, lai apliecinātu, ka attiecīgās summas faktiski ir pārskaitītas. Dokumentācijā, kas bija pievienota Grieķijas Republikas atbildei

uz argumentēto atzinumu, arī nebija iekļautas pietiekami precīzas norādes par dažādu atbalsta summu faktisku atgūšanu.

32 Komisija norāda, ka valsts iestādes vēlāk tai ir iesniegušas šķīrējtiesas nolēmumu kopijas, bet bez pamatojošiem dokumentiem vai paskaidrojumiem attiecībā uz veidu, kādā tika noteiktas *Olympic Airways* piešķirtās summas. Tādējādi varētu rasties jautājums, kādā mērā piešķirtā zaudējumu atlīdzība faktiski var būt saistīta ar valsts pienākumiem pret minēto sabiedrību saistībā ar agrākās Atēnu lidostas izmantošanu.

33 Komisija pauž arī šaubas par minētās atgūšanas likumīgumu. Atbildētājas iesniegtajos dokumentos bija minēta vai nu parāda samaksa vai arī parādu kompensācija. Neatkarīgi no tā, ka iespējamā kompensācija notika tikai 2007. gada oktobrī, valsts iestādes nebija pierādījušas, ar kādu juridisku pamatojumu valsts bija *Olympic Airways* parādniece.

34 Komisija uzskata, ka gadījumā, ja Tiesa atzītu, ka atbalsta summu atgūšana ir notikusi, *Olympic Airways* nevarēja atlīdzināt attiecīgās summas, nesaņemot jaunas subsīdijas.

35 Grieķijas Republika apgalvo, ka visas atbalsta summas tika atgūtas laika posmā no 2007. gada augusta līdz septembrim. No kopējās atlīdzības, ko šķīrējtiesa piešķīra *Olympic Airways*, tika kompensēti atlikušie minētās sabiedrības parādi valstij. Šo parādu vidū, kas tika dzēsti kompensācijas ceļā, bija apstrīdētajā lēmumā paredzētā atbalsta atlikumi.

36 Grieķijas Republika piebilst, ka tā kopš 2006. gada marta bija informējusi Komisiju par to, ka *Olympic Airways* bija iesniegusi šķīrējtiesā prasību par atlīdzību pret valsti un ka informatīvos nolūkos tā pasludināto nolēmumu kopijas 2008. gada 29. janvārī bija nosūtījusi Komisijai.

37 Grieķijas Republika norāda, ka tā bija informējusi Komisiju par strīdīgo summu atgūšanai ierosināto procedūru gaitu. Neraugoties uz veicamo darbību sarežģītību, Komisija nebija piedāvājusi nekādu palīdzību, lai jautājumi, saistībā ar kuriem atbildētāja valsts bija lūgusi tās sadarbību, tiktu atrisināti, panākot kopīgu vienošanos, īpaši jautājumi, kas attiecas uz kvantitatīvu atgūstamo summu noteikšanu un atlīdzināšanas kārtību laikā.

38 Attiecībā uz EUR 41 miljonu, kas ir minēti apstrīdētā lēmuma 1. pantā, Grieķijas Republika norāda, ka to atgūšana, ieskaitot sakrājušos procentus, notika 2007. gada 31. augustā.

39 Attiecībā uz tā saukto "spatosimo" nodevu Grieķijas Republika norāda, ka būtiska minētās nodevas daļa, proti, EUR 22 806 159, tika samaksāta pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Pierādījumi, kas attiecas uz šo maksājumu, Komisijai tika nodoti jau 2003. gadā. Šī parāda atlikumu, proti, EUR 38 192 997, nodokļu iestādes konstatēja atbilstoši Kodeksam par valsts ienākumu atgūšanu. Šī summa, kurai ir pieskaitāmi procenti EUR 11 336 120 apmērā, tika atgūta 2007. gada 18. oktobrī. Kopējā minētās nodevas summa tādējādi bija EUR 49 529 117.

40 Grieķijas Republika norāda, ka no atbalsta summas, kas bija saistīta ar nomas maksām (EUR 2 472 719), *Olympic Airways* 2006. gadā atmaksāja EUR 1 818 027, un parāda atlikums tika atlīdzināts 2007. gadā.

41 Grieķijas Republika piebilst, ka atlīdzināšanas pasākumi, kas attiecas uz apstrīdētajā lēmumā paredzētajām summām, nekādā ziņā nav jauns valsts atbalsts un ka šīs darbības katrā ziņā nekādā gadījumā nevar būt šīs prāvas priekšmets.

2. Tiesas vērtējums

42 Lai noteiktu, vai Grieķijas Republika ir veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, ir jāpārbauda, vai atbalsta summas, kas veido prāvas priekšmetu, uzņēmums, kas tās saņēmis, ir atlīdzinājis.

43 Attiecībā uz termiņu, kurā bija jāizpilda minētais spriedums, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru datums, kas jāņem vērā, novērtējot pienākumu neizpildi, pamatojoties uz EKL 228. pantu, ir saskaņā ar minēto normu izstrādātajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigas (skat. 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-304/02 Komisija/Francija, Krājums, I-6263. lpp., 30. punkts; 2006. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-119/04 Komisija/Itālija, Krājums, I-6885. lpp., 27. punkts, un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-503/04 Komisija/Vācija, Krājums, I-6153. lpp., 19. punkts).

44 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka brīdī, kad beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, proti, 2006. gada 10. jūnijā, atbildētāja nebija izpildījusi iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija.

45 Attiecībā uz atbildi uz argumentēto atzinumu, kurā Grieķijas Republika paziņoja par pasākumiem, kuru mērķis ir atgūt dažādas atbalsta summas, vienlaikus norādot, ka *Olympic Airways* ir iesniegusi administratīvu sūdzību, un norādot uz grūtībām, kas saistītas ar atgūstamo summu aprēķināšanu, kā arī uz sarežģīto atlīdzināšanas kārtību, pietiek atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalsts, lai pamatotu Kopienu tiesībās paredzētu saistību neievērošanu, nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību

sistēmas normām, praksi vai situāciju (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Vācija, 38. punkts, un 2008. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-70/06 Komisija/Portugāle, Krājums, I-1. lpp., 22. punkts).

46 Tāpat arī nevar piekrist Grieķijas Republikas argumentācijai, ka atgūšanas procedūru kavēja tas, ka Komisija nesadarbojās.

47 Dažādas atgūstamā atbalsta summas pietiekami precīzi izriet, pirmkārt, no apstrīdētā lēmuma 1.–3. panta un, otrkārt, no minētā lēmuma pamatojuma daļas 206.–208. punkta.

48 Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka neviens Kopienu tiesību noteikums neparedz, ka Komisijai, uzdodot atmaksāt valsts atbalstu, kas atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, ir jānosaka precīza atmaksājamā atbalsta summa, un ka pietiek ar to, ka Komisijas lēmums ietver norādes, kas ļauj tā adresātam pašam bez lielām grūtībām noteikt šo summu (skat. 2000. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-480/98 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-8717. lpp., 25. punkts, un 2007. gada 18. oktobra spriedumu lietā C-441/06 Komisija/Francija, Krājums, I-8887. lpp., 29. punkts).

49 Šajos apstākļos Komisija varēja tikai uzstāt uz attiecīgā atbalsta summas atgūšanas pienākuma ievērošanu un ļaut kompetentajām valsts iestādēm aprēķināt precīzu atgūstamo summu apmēru, ieskaitot procentus, kas jāmaksā par šīm summām (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Spānija/Komisija, 26. punkts, un 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-419/06 Komisija/Grieķija, 46. punkts).

50 Jāsecina, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti saskaņā ar EKL 228. panta 1. punktu.

VI — Par finansiālām sankcijām

51 Komisijas prasījumi, kas attiecas uz kavējuma naudas un naudas soda noteikšanu, ir pamatoti ar Komisijas 2005. gada 13. decembra paziņojumu SEC(2005) 1658 (OV 2007, C 126, 15. lpp.).

A — *Par lūgumu noteikt kavējuma naudu*

1. Lietas dalībnieku argumenti

52 Komisija piedāvā Tiesai noteikt Grieķijas Republikai kavējuma naudu EUR 53 611 par katru kavējuma dienu iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildē, sākot no sprieduma pasludināšanas dienas šajā lietā līdz dienai, kad tiks izbeigta konstatētā pienākumu neizpilde.

53 Komisija uzskata, ka šāda kavējuma nauda ir pielāgota pārkāpuma smagumam un ilgumam un tajā ir ņemta vērā nepieciešamība tai piešķirt piespiedu un preventīvu raksturu. Lai noteiktu pārkāpuma smagumu, tika piemērots koeficients 12 atkarībā no pārkāpto Kopienu tiesību normu nozīmes un šī pārkāpuma ietekmes uz vispārējām un privātpersonu interesēm.

54 Komisija norāda, ka pārkāpuma ilgums līdz prasības iesniegšanas brīdim bija 17 mēneši. Tā tomēr ņēma vērā tikai faktisko pārkāpuma ilgumu līdz Tiesas sprieduma pasludināšanai, tādējādi atstājot Tiesas ziņā lēmumu par to, vai ņemt vērā ilgāku pienākumu neizpildes termiņu.

55 Attiecībā uz nosakāmās kavējuma naudas apmēru Komisija precizē, ka, ja vienoto pamatsummu EUR 600 apmērā reizina ar koeficientu 12, kas attiecas uz pārkāpuma smagumu, ar koeficientu 1,7, kas attiecas uz ilgumu, proti, 0,1 mēnesī, un ar koeficientu 4,38 (faktors *n*), kurā ir ņemts vērā atbildētājas valsts finansiālais stāvoklis, tiek iegūta summa EUR 53 611.

56 Grieķijas Republika uzskata, ka, tā kā viss atlīdzināmais valsts atbalsts tika atgūts saprātīgā termiņā, lūgumi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu ir zaudējuši priekšmetu.

57 Tā norāda, ka piedāvātais kavējuma naudas apmērs katrā ziņā ir nesamērīgs un ir jāsamazina samērīgā apmērā gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka Grieķijas Republika nav pilnībā izpildījusi iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija.

2. Tiesas vērtējums

a) Ievada apsvērumi

58 Tā kā ir konstatēts, ka Grieķijas Republika argumentētajā atzinumā noteiktajā termiņā nav izpildījusi iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija, Tiesa saskaņā ar EKL 228. panta 2. punkta trešo daļu var noteikt šai dalībvalstij samaksāt kavējuma naudu un/vai naudas sodu.

59 Attiecībā uz kavējuma naudas noteikšanu Tiesa ir atzinusi, ka šāda sankcija principā ir attaisnojama tikai tad, ja turpinās pienākumu neizpilde, kas pamatota ar iepriekšējā

sprieduma neizpildi līdz faktu pārbaudei Tiesā (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Itālija, 33., 45. un 46. punkts, kā arī lietā Komisija/Vācija, 40. punkts).

60 Tādējādi ir svarīgi pārbaudīt, vai tā tas ir šajā gadījumā.

b) Par pienākumu neizpildes turpināšanos

61 Lai noskaidrotu, vai pienākumu neizpilde, kurā tiek vainota atbildētāja, turpinājās līdz lietas faktisko apstākļu izskatīšanai Tiesā, ir jānovērtē pasākumi, kas, kā uzskata atbildētāja valsts, tika veikti pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa.

62 Grieķijas Republika šajā sakarā apgalvo, ka strīdīgā atbalsta summu atgūšana notika, veicot abpusēju *Olympic Airways* un valsts parādu ieskaitu.

63 Lai pierādītu, ka atbalsta summas tika atlīdzinātas, veicot šādas darbības, Grieķijas Republika Tiesā ir iesniegusi virkni apliecinājumu un paziņojumu, proti, šādus dokumentus:

— Grieķijas Republikas iebildumu raksta B.11. pielikums (Ekonomikas un finanšu ministrijas 2007. gada 18. oktobra apliecinājums par konstatēto *Olympic Airways* parādu samaksu);

— Grieķijas Republikas atbildes uz repliku 2. pielikums (Ekonomikas un finanšu ministrijas 2008. gada 29. janvāra pamatojums situācijai, kas attiecas uz parādiem valstij);

— atbildes uz Tiesas rakstveida jautājumiem E.1. pielikums (2008. gada 31. oktobra paziņojums par parādu samaksu, ko *Olympic Airways* zināšanai sagatavojusi minētā ministrija);

— tās pašas atbildes E.6. pielikums, dokuments Nr. 16 (minētā ministra 2007. gada 27. augusta apstiprinājums attiecībā uz veiktajiem maksājumiem saistībā ar maksājuma rīkojumiem), un

— desmit grāmatvedības atzinumi, kas sagatavoti laika posmā no 2006. gada 30. marta līdz 2007. gada 31. augustam, kas norādīti minētajā atbildē un saukti par "maksājumiem ar ieskaitam līdzvērtīgu iedarbību".

64 Šajos apstākļos ir svarīgi noteikt, pirmkārt, vai ieskaits var būt piemērots līdzeklis, lai izpildītu pienākumu atlīdzināt valsts atbalstu, un — apstiprinošas atbildes gadījumā —, otrkārt, vai šajā lietā šāds ieskaits faktiski tika veikts.

c) Par līdzekļa izvēli, kas nav atlīdzināšana naudā

65 Attiecībā uz apstrīdētā lēmuma un iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildes veidu ir jāatgādina, ka Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), 14. panta 3. punktā ir paredzēts, ka valsts atbalstu

atgūst nekavējoties un saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesībās paredzētajām procedūrām, ja vien tās ļauj nekavējoties un efektīvi izpildīt Komisijas lēmumu.

66 Tādējādi Tiesa savā 2002. gada 12. decembra spriedumā lietā C-209/00 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-11695. lpp., 32. punkts) ir precizējusi, ka, ja nav Kopienu tiesību normu par nepamatoti izmaksāta atbalsta summu atgūšanas procedūru, šādu finanšu līdzekļu atgūšana principā ir jāveic saskaņā ar valsts tiesībās paredzēto kārtību.

67 Līdz ar to dalībvalsts, kam saskaņā ar Komisijas lēmumu ir pienākums atgūt prettiesisku atbalstu, var brīvi izvēlēties līdzekļus, ar kādiem tā šo pienākumu izpildīs, ar nosacījumu, ka izvēlētie pasākumi neapdraud Kopienu tiesību piemērojamību un efektivitāti (skat. iepriekš minēto 2002. gada 12. decembra spriedumu lietā Komisija/Vācija, 34. punkts).

68 No tā izriet, ka ieskaita darbība principā, ja vien tā valsts tiesību sistēmā ir paredzēta kā pienākuma izpildes mehānisms, var būt piemērots līdzeklis, kas ļauj īstenot valsts atbalsta atgūšanu.

69 Šajā sakarā Grieķijas Republika ir uzsvērusi, ka šāds juridisks mehānisms ir daļa no Grieķijas Civilkodeksa noteikumiem.

70 Attiecībā uz minētā ieskaita materiālo pamatojumu atbildētāja, atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, tai ir iesniegusi šķīrējtiesas 2006. gada 6. decembra nolēmuma kopiju, saskaņā ar kuru valstij ir piespriests samaksāt *Olympic Airways* zināmas atlīdzības.

71 No minētā nolēmuma izriet, ka šķīrējtiesa ir atzinusi, ka *Olympic Airways* bija cietusi finansiālus zaudējumus, ņemot vērā tās priekšlaicīgu izraidīšanu no *Elliniko* lidostas, obligātu pārvākšanos uz jauno Spatas lidostu, aprīkojumu būvniecību šajā lidostā, papildu un īpašās minētās lidostas darbības izmaksas, kā arī līdzekļu iesaldēšanu.

72 Neierobežojot Kopienu tiesību normu piemērošanu jautājumā par valsts atbalstu, saistībā ar šo tiesvedību ir jāsecina, ka Grieķijas Republika ir pierādījusi, ka *Olympic Airways* bija izpildāms prasījums EUR 601 289 003 apmērā, un šī summa bija acīmredzami lielāka par visām attiecīgā atbalsta summām.

73 Šajos apstākļos, ņemot vērā atlīdzināšanas pienākumu, kas konstatēts apstrīdētajā lēmumā un iepriekš minētajā 2005. gada 12. maija spriedumā lietā Komisija/Grieķija, ir jāpārbauda, vai minētais ieskaits tika veikts tādā veidā, lai izpildītu iepriekš minēto pienākumu.

d) Par pierādīšanas pienākumu

74 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru Komisijai, īstenojot procedūru, kas pamatota ar EKL 228. pantu, ir jāsniedz Tiesai informācija, kas vajadzīga, lai noteiktu sprieduma sakarā ar pienākumu neizpildi izpildes gaitu (skat. 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-387/97 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-5047. lpp., 73. punkts).

75 Tā kā Komisija iepriekš minētās procedūras ietvaros ir iesniegusi pietiekamu informāciju par pienākumu neizpildes turpināšanos, attiecīgajai dalībvalstij pēc būtības un detalizēti ir jāapstrīd šis apgalvojums, kā arī jāiesniedz pierādījumi par pārkāpuma izbeigšanu (šajā sakarā skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 56. punkts).

76 Attiecībā uz Komisijas apgalvojumiem šajā lietā ir jānorāda, ka tā ne tikai rakstveida procesa laikā, bet arī tiesas sēdē noraidīja izvēlēto ieskaita mehānismu. Tā atkārtoti norādīja, ka atbildētājas paziņotie pasākumi nebija pietiekami, lai pierādītu apstrīdētā lēmuma un iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildi.

77 Tiesas sēdē Komisija pēc Tiesas uzdotā jautājuma precizēja, ka pat tad, ja pieņem, ka ieskaits kā juridisks mehānisms principā varētu tikt pieņemts, ir jānoraida veids, kādā minētais ieskaits tika veikts šajā lietā.

78 Pat ja šķīrējtiesa *Olympic Airways* atlīdzības summas piešķīra pamatoti, tās rīcībā būtu jābūt ieskaita dokumentiem, kas pierāda, ka šī darbība faktiski tika veikta. Šajā sakarā nepietiek ar paziņojumu, ka tika veikts attiecīgā atbalsta summu ieskaits.

79 Attiecībā uz pierādījumiem, kas attiecas uz tāda lēmuma izpildi, kurā ir prasīts atgūt prettiesiski piešķirtu atbalstu, ir jāatgādina, ka Tiesa ir atzinusi, ka, ja dalībvalsts paredz minētā atbalsta atgūšanu tādā veidā, kas nav samaksa naudā, tai ir jāsniedz Komisijai visa informācija, kas tai ļauj pārbaudīt, vai izvēlētais veids ir piemērots šī lēmuma izpildes veids (skat. iepriekš minēto 2002. gada 12. decembra spriedumu lietā Komisija/Vācija, 40. punkts).

80 Tiesa turklāt minētā sprieduma 43. punktā ir precizējusi, ka, ja dalībvalsts var atgūt prettiesisku atbalstu citādi, nevis ar samaksu skaidrā naudā, tai ir jānodrošina, ka tās izvēlētie pasākumi ir pietiekami pārskatāmi, lai Komisija varētu pārliecināties, ka ar tiem var novērst konkurences traucējumus, ko ir radījis minētais atbalsts, pilnībā ievērojot Kopienu tiesības.

81 Minētā sprieduma 57. un 58. punktā Tiesa vēl ir piebildusi, ka šādiem pasākumiem ir jābūt tādām pašām sekām kā atlīdzināšanai, pārskaitot līdzekļus, un ka ikvienam pasākumam, kas veikts, lai izpildītu prettiesiski izmaksāta atbalsta atgūšanas pienākumu, ir jāspēj atjaunot konkurences apstākļi, kas tika traucēti, piešķirot prettiesisku atbalstu, lai Komisija un citas ieinteresētās personas to varētu atzīt par atlīdzināšanu.

82 Ņemot vērā šos apsvērumus, Tiesai ir jāpārbauda, vai ar iesniegtajiem dokumentiem Grieķijas Republika ir sniegusi pierādījumus, ka ir izpildījusi apstrīdēto lēmumu un iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija attiecībā uz trim atbalsta kategorijām, uz kurām vēl joprojām attiecas šī prasība.

e) Par atbalsta summu, ko veido kapitāla ieguldījums

83 Atbilstoši apstrīdētā lēmuma 3. panta 1. punktam, aplūkojot to kopā ar šī lēmuma 1. pantu, Grieķijas Republikai no *Olympic Airways* kā minētais ieguldījums bija jāatgūst EUR 41 miljons.

84 Tā kā Grieķijas Republika apgalvoja, ka šī summa bija atlīdzināta, veicot ieskaitu, ir jāpārbauda, vai var uzskatīt, ka iesniegtie dokumenti pierāda šī pienākuma izpildi saskaņā ar šī sprieduma 79.–81. punktā minētajiem principiem.

85 Šajā sakarā atbildētāja 2008. gada 31. oktobrī iesniedza paziņojumu, ko Ekonomikas un finanšu ministrija bija nosūtījusi *Olympic Airways* zināšanai.

86 No šī paziņojuma satura izriet, ka "parāds EUR 41 085 840 apmērā, kas tika konstatēts saskaņā ar Kodeksu par valsts līdzekļu atlīdzināšanu un kas izriet no pienākuma atdot 1998. gada 9. oktobrī sabiedrībai izmaksāto kapitāla pieaugumu, pilnībā tika samaksāts (gan kapitāls, gan procenti) 2007. gada 31. augustā, veicot ieskaitu Nr. 2922 attiecībā uz summu, kas nodokļu administrācijai būtu jāizmaksā *Olympic Airways*, ņemot vērā valsts parādu, kas ir norādīts maksājuma rīkojumā Nr. 2516/2007. gada 31. augusts", ko Grieķijas Republika bija izdevusi par labu *Olympic Airways*, par summu EUR 601 289 003, pamatojoties uz 2006. gada 6. decembra šķīrējtiesas nolēmumu.

87 Turklāt Grieķijas Republika attiecībā uz *Olympic Airways* parādu valstij, kas izriet no minētā šķīrējtiesas nolēmuma, ir apstiprinājusi, ka valsts iestādēm bija likumisks pienākums veikt šīs sabiedrības parādu ieskaitu ar summām, kas tai bija jāizmaksā šai sabiedrībai.

88 Tiesa uzskata, ka ar šo dokumentu atbildētāja ir sniegusi pierādījumus par atbalsta summas, ko veidoja kapitāla ieguldījums, atlīdzināšanu.

f) Par atbalsta summu, kas attiecas uz tā saukto "spatosimo" nodevu

89 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 3. panta 1. punktu Grieķijas Republikai no *Olympic Airways* bija jāatgūst atbalsts, ko veidoja tas, ka tika pieļauts, ka šī sabiedrība regulāri nemaksā nodevu lidostas modernizācijai un attīstībai, kas tiek saukta par "spatosimo", kopumā par EUR 60 999 156 (šī lēmuma 208. punkts).

90 Tā kā atbildētāja apgalvoja, ka daļa no šīs summas, proti, EUR 22 806 158, tika atgūta pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, ir jānorāda, ka pat tad, ja šī atgūšana notika

pirms iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija pasludināšanas, Grieķijas Republika katrā ziņā nav iesniegusi dokumentus, kas var apliecināt attiecīgo apgalvojumu.

91 Attiecībā uz civilās aviācijas direkcijas 2007. gada 2. oktobra vēstuli, kas ir iekļauta Grieķijas Republikas iebildumu raksta B.15. pielikumā, kurā ir minēti *Olympic Airways* pārskaitījumi par kopējo summu EUR 22 806 158 kā tā sauktās "spatosimo" nodevas samaksa, ir jānorāda, ka šī vēstule apliecina, ka 1999. gada 24. septembrī *Olympic Airways* ir pārskaitījusi EUR 3 445 793 un 2001. gada 29. jūnijā — EUR 19 360 365.

92 Neatkarīgi no tā, ka minētie pārskaitījumi ir veikti ilgu laiku pirms tika iesniegta prasība lietā, kurā tika taisīts iepriekš minētais 2005. gada 12. maija spriedums lietā Komisija/Grieķija, kurā Tiesa konstatēja, ka nav izpildīts apstrīdētais lēmums, ir svarīgi norādīt, ka iepriekš minētajā 2007. gada 2. oktobra vēstulē ir tikai apgalvots, ka *Olympic Airways* faktiski ir pārskaitījusi minētās summas, kaut arī šī vēstule nevar būt pierādījums par atbalsta atgūšanu.

93 Visbeidzot, pietiekams pierādījums nevar būt arī dokumenti, kas apliecina, ka ir samaksātas summas, kas minētas Transporta un komunikāciju ministrijas 2003. gada 26. jūnija vēstulē Komisijai un kas iekļautas iebildumu raksta B.19. pielikumā. Attiecībā uz *Olympic Airways* izdotajiem maksājuma rīkojumiem, kas pievienoti šai vēstulei, ir jākonstatē, kā to norāda Komisija, ka ne uz viena no šiem dokumentiem attiecīgajā vietā nav bankas, kas būtu saņēmusi maksājumu, zīmoga. Turklāt iesniegtie dokumenti ir datēti ar 2001. gada jūniju, un ne uz viena kā datums nav norādīts 1999. gada 24. septembris, kurā saskaņā ar iepriekš minēto 2007. gada 2. oktobra vēstuli tika pārskaitīta daļa no kopējās summas EUR 22 806 158 apmērā.

94 Jāsecina, ka atbildētāja valsts nav sniegusi pierādījumus, ka ir atlīdzināta atbalsta summa EUR 22 806 158 apmērā, ko veidoja tā sauktā "spatosimo" nodeva.

95 Attiecībā uz atlikušo minētā nodokļa summu (EUR 38 192 997) Grieķijas Republika Tiesai ir iesniegusi iepriekš minēto Ekonomikas un finanšu ministrijas 2008. gada 31. oktobra paziņojumu, kas nosūtīts *Olympic Airways*.

96 No minētā paziņojuma satura izriet, ka *Olympic Airways* izveidojušies "spatosimo" parādi par apstrīdētajā lēmumā paredzēto laika posmu "pilnībā tika samaksāti 2007. gada 31. augustā, veicot ieskaitus Nr. 2927, Nr. 2928, Nr. 2929, Nr. 2930, Nr. 2931, Nr. 2932, Nr. 2933 un Nr. 2940 attiecībā uz summu, kas citādi nodokļu administrācijai būtu jāizmaksā *Olympic Airways*, ņemot vērā valsts parādu šai sabiedrībai, kas ir redzams maksājuma rīkojumā Nr. 2516/2007. gada 31. augusts".

97 Tiesa uzskata, ka ar šo dokumentu atbildētāja ir iesniegusi pierādījumu, ka ir atgūta atlikusī tā sauktās "spatosimo" nodevas summa.

98 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Grieķijas Republika nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka *Olympic Airways* ir atlīdzinājusi atbalsta summu EUR 22 806 158 apmērā, kas attiecas uz tā saukto "spatosimo" nodevu.

g) Par atbalsta summu, kas attiecas uz lidostas nomas maksām

99 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 3. panta 1. punktu Grieķijas Republikai no *Olympic Airways* bija jāatgūst atbalsts, ko veidoja tas, ka tā nemaksāja lidostas nomas maksas EUR 2,46 miljonu apmērā (šī lēmuma 206. punkts).

100 Attiecībā uz šī atbalsta daļas atgūšanas kārtību Grieķijas Republika savā iebildumu rakstā, pirmkārt, ir atzinusi, ka tā ir atguvusi summu EUR 1 818 027 apmērā un, otrkārt, ir atsaukusies uz informāciju, kas sniegta, atbildot uz argumentēto atzinumu, saskaņā ar kuru četros rēķinos par kopējo summu EUR 1 087 141, ko izsniegusi civilās aviācijas direkcija, tika izdarīts zināms skaits labojumu un ieskaita darbību.

101 Šajā sakarā ir jānorāda, kā ģenerāladvokāts ir konstatējis secinājumu 54.–56. punktā, ka Grieķijas Republikas iesniegtā dokumentācija, proti, civilās aviācijas direkcijas rēķini, labojumu dokumenti un jauni aizstājoši rēķini, kā arī paziņojumi, kas attiecas uz *Olympic Airways* civilās aviācijas direkcijas savstarpējo parādu un prasījumu ieskaitu, pietiekami precīzi neatklāj maksājamo lidostas nomas maksu atlīdzināšanas kārtību, jo šajā sakarā iesniegtajās tabulās ir zināma nekonsekvence attiecībā uz dažādu rēķinu summām un attiecīgajiem laika posmiem.

102 Šo dokumentāciju nevar uzskatīt par tādu, kas var pierādīt minēto atgūšanu.

103 Vēl ir jāpārbauda apstrīdētā lēmuma izpilde attiecībā uz divu citu civilās aviācijas direkcijas rēķinu samaksu.

104 Pirmkārt, attiecībā uz summu EUR 176 082, kas atbilst civilās aviācijas direkcijas rēķinam Nr. 3307/98, no iepriekš minētā Ekonomikas un finanšu ministrijas 2008. gada 31. oktobra paziņojuma, kas nosūtīts *Olympic Airways*, izriet, ka minētā summa "pilnībā tika samaksāta 2007. gada 31. augustā, veicot ieskaitu Nr. 2926 (par kopējo summu EUR 352 808, kurā ietilpst pamatsumma un procenti) attiecībā uz summu, kas nodokļu administrācijai būtu jāizmaksā *Olympic Airways*, ņemot vērā valsts parādu šai sabiedrībai, kas ir norādīts maksājuma rīkojumā Nr. 2516/2007. gada 31. augusts".

105 Tiesa uzskata, ka ar šo dokumentu atbildētāja ir iesniegusi pierādījumus par iepriekš minētā atbalsta summas, kas attiecas uz daļu no lidostas nomas maksām, atgūšanu.

106 Otrkārt, attiecībā uz EUR 478 606 atlīdzināšanu, kas atbilst civilās aviācijas direkcijas rēķinam Nr. 4175/99, ir jānorāda, kā ģenerāladvokāts to ir norādījis secinājumu 58. punktā, ka atbildētājas iebildumu rakstā iekļautie dokumenti, proti 2007. gada 2. oktobra ministrijas dekrēts par ieskaitu, civilās aviācijas direkcijas 2007. gada 17. oktobra vēstule *Olympic Airways*, kuras pielikumā ir iekļauts sīks to summu apraksts, uz kurām attiecās ieskaits, kā arī minētās direkcijas 2007. gada 19. oktobra vēstule *Olympic Airways*, kurā ir izklāstīta ieskaita veikšanas gaita saskaņā ar minēto dekrētu saistībā ar rēķinu Nr. 4175/99, kam pieskaitīti ar to saistītie procenti, ir pietiekami pierādījumi par minētās summas atlīdzināšanu saistībā ar lidostas nomas maksām.

107 Tādējādi apstrīdētais lēmums ir izpildīts saistībā ar divu iepriekš minēto civilās aviācijas direkcijas rēķinu samaksu par kopējo summu EUR 654 688.

108 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Grieķijas Republika nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka *Olympic Airways* ir atlīdzinājusi kopējo atbalsta summu, kas attiecas uz lidostas nomas maksām.

h) Secinājums

109 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Grieķijas Republika nav atbilstoši tiesību aktu prasībām pierādījusi, ka *Olympic Airways* bija atlīdzinājusi daļu tā sauktās "spatosimo" nodevas (skat. šī sprieduma 94. punktu) un daļu lidostu nodevu (skat. šī sprieduma 102. punktu).

110 Šajos apstākļos Tiesa uzskata, ka soda piespriešana Grieķijas Republikai maksāt kavējuma naudu ir finansiāli piemērots veids, lai to mudinātu veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izbeigtu konstatēto pienākumu neizpildi un nodrošinātu pilnīgu apstrīdētā lēmuma, kā arī iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpildi.

B — *Par kavējuma naudas apmēru*

1. Ievada apsvērumi

111 Jāatgādina, ka Tiesai, ņemot vērā lietas apstākļus, katrā lietā ir jāizvērtē nosakāmās finansiālās sankcijas (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 86. punkts, un 2006. gada 14. marta spriedumu lietā C-177/04 Komisija/Francija, Krājums, I-2461. lpp., 58. punkts).

112 Tādējādi Komisijas ieteikumi nevar saistīt Tiesu un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ir ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt šīs iestādes veiktās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 34. punkts).

113 Attiecībā uz kavējuma naudas noteikšanu Tiesa ir atzinusi, ka minētā sankcija ir jānosaka atkarībā no pārliecināšanas pakāpes, kas nepieciešama, lai dalībvalsts, kas neizpilda spriedumu, kurš taisīts sakarā ar pienākumu neizpildi, mainītu savu rīcību un izbeigtu pārkāpumu, kurā tā tiek vainota (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 91. punkts).

114 Īstenojot savu rīcības brīvību, Tiesai kavējuma nauda ir jānosaka tā, lai tā būtu, pirmkārt, piemērota apstākļiem un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pienākuma neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (skat. 2003. gada 25. novembra spriedumu lietā C-278/01 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-14141. lpp., 41. punkts; iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 103. punkts, un 2006. gada 14. marta spriedumu lietā Komisija/Francija, 61. punkts).

115 Tādējādi, Tiesai veicot vērtējumu, pamata kritēriji, kas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedu iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Kopienu tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma ilgums, tā smagums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, Tiesai īpaši ir jāņem vērā tas, kā neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt savus pienākumus (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 104. punkts; 2006. gada 14. marta spriedumu lietā Komisija/Francija, 62. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 39. punkts).

2. Par pārkāpuma ilgumu

116 Pārkāpuma ilgums ir jānosaka Tiesai. Šis ilgums ir jāizvērtē, ņemot vērā brīdi, kurā Tiesa izvērtē faktus, nevis brīdi, kad Komisija vēršas Tiesā (skat. iepriekš minēto 2006. gada 14. marta spriedumu lietā Komisija/Francija, 71. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 45. punkts).

117 Šajos apstākļos, tā kā Grieķijas Republika nav pierādījusi, ka tās pienākuma pilnībā izpildīt iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija neizpilde faktiski ir beigusies, ir jāuzskata, ka minētā pienākumu neizpilde turpinās vairāk nekā četrus gadus, kas ir ievērojams laika posms.

3. Par pārkāpuma smagumu

118 Šajā aspektā ir jāuzsver, kā to ir norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 72. punktā, ka EK līguma noteikumi jautājumā par valsts atbalstu ir būtiski.

119 Noteikumos, uz kuriem attiecas apstrīdētais lēmums un iepriekš minētais 2005. gada 12. maija spriedums lietā Komisija/Grieķija, ir pausts viens no pamatuzdevumiem, kas ir noteikts Eiropas Kopienai saskaņā ar EKL 2. pantu, proti, kopējā tirgus izveide un augstas konkurētspējas un ekonomiskās konverģences pakāpes nodrošināšana. Šis uzdevums ir noteikts arī EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā, saskaņā ar kuru Kopiena paredz sistēmu, kas nodrošina, ka iekšējā tirgū nav izkropļotas konkurences.

120 Šajā gadījumā pārkāpto Kopienas noteikumu nozīmīgums atspoguļojas tajā, ka, atlīdzinot prettiesiski izmaksātu valsts atbalstu, tiek novērsti konkurences traucējumi, ko radījušas ar konkurenci saistītas priekšrocības, kas radītas ar atbalstu, un ka ar šīs atlīdzināšanas palīdzību atbalsta saņēmējs zaudē priekšrocību, kas tam bija tirgū salīdzinājumā ar tā konkurentiem (šajā sakarā skat. 1995. gada 4. aprīļa spriedumu lietā C-350/93 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-699. lpp., 22. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-277/00 Vācija/Komisija, *Recueil*, I-3925. lpp., 75. punkts).

121 Jāpiebilst, ka gaisa pārvadājumu uzņēmumiem piešķirtā valsts atbalsta kontrole ir ļoti svarīga, jo attiecīgais tirgus būtībā ir pārrobežu tirgus.

122 Attiecībā uz šajā lietā konstatēto pienākumu neizpildi ir jānorāda, ka atbalsta summas, par kuru atgūšanu atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus, ir tikai salīdzinoši neliela

daļa salīdzinājumā ar kopējo summu, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums un iepriekš minētais 2005. gada 12. maija spriedums lietā Komisija/Grieķija.

4. Par atbildētājas valsts maksātspēju

123 Attiecībā uz Komisijas priekšlikumu pamatsummu reizināt ar īpašu koeficientu, kas ir piemērojams Grieķijas Republikai, Tiesa atkārtoti ir atzinusi, ka šī aprēķināšanas metode ir piemērots instruments, lai atspoguļotu attiecīgās valsts maksātspēju, vienlaikus saglabājot saprātīgu atšķirību starp dažādām dalībvalstīm (skat. iepriekš minēto 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 88. punkts; lietā Komisija/Spānija, 59. punkts; 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 109. punkts, un 2006. gada 14. marta spriedumu lietā Komisija/Francija, 75. punkts).

5. Secinājums

124 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Tiesa uzskata, ka kavējuma naudas noteikšana EUR 16 000 apmērā ir piemērota.

6. Par spēkā stāšanās dienu un kavējuma naudas periodiskumu

125 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus par to, ka nav pierādījumu par divu atbalsta elementu, proti, par daļas no tā sauktās "spatosimo" nodevas un daļas no lidostas nomas maksām atlīdzināšanu (skat. šī sprieduma 94. un 102. punktu), Tiesa uzskata par

piemērotu kavējuma naudas spēkā stāšanās brīdi atlikt par vienu mēnesi, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas, lai atbildētāja valsts varētu pierādīt, ka tā ir izbeigusi pienākumu neizpildi.

126 Attiecībā uz kavējuma naudas periodiskumu atbildētājai ir jānosaka kavējuma nauda par katru nokavējuma dienu.

127 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, Grieķijas Republikai ir jāpiespriež samaksāt Komisijai kavējuma naudu EUR 16 000 apmērā par nokavējuma dienu, veicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija, ieskaitot to kontā "Eiropas Kopienu pašu resursi" un sākot to skaitīt mēnesi pēc šī sprieduma pasludināšanas līdz minētā 2005. gada 12. maija sprieduma izpildei.

C — *Par kumulatīvu kavējuma naudas un naudas soda noteikšanu*

1. Lietas dalībnieku argumenti

128 Komisija norāda, ka Tiesai šajā gadījumā ir jānosaka gan kavējuma nauda, gan naudas sods. Tā uzskata, ka naudas soda noteikšana ir būtiska, jo katra ilgstoša Tiesas sprieduma neizpilde apdraud tiesiskuma un tiesiskās drošības principu valsts atbalsta jomā. Šajā jomā Komisijas lēmuma izpildei un vēl jo vairāk Tiesas sprieduma izpildei, kurā ir konstatēta šāda nolēmuma neizpilde prettiesiski piešķirtas finansiālas palīdzības atgūšanas veidā, būtu jābūt tūlītējai un efektīvai.

129 Attiecībā uz daļēju apstrīdētā lēmuma atcelšanu Pirmās instances tiesā Komisija norāda, ka šis apstāklis nevar ietekmēt naudas soda apmēra noteikšanu.

130 Komisija uzsver, ka piedāvātais apmērs nav pārmērīgs. Ir pagājuši vismaz divi gadi kopš iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija pasludināšanas, bet attiecīgais atbalsts faktiski nav atgūts. Pat ja Tiesai būtu jāatzīst, ka laika posmā no 2007. gada augusta līdz oktobrim attiecīgās summas tika atlīdzinātas, atbalsta atgūšanu gandrīz piecus gadus pēc sākotnējā lēmuma un vairāk nekā divus gadus pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas katrā ziņā nevar uzskatīt par atbilstošu attiecīgajai valstij noteiktajiem pienākumiem.

131 Komisija paskaidro, ka tā ir balstījusies nevis uz dažādām atbalsta kategorijām vai uz atgūstamajām summām, lai noteiktu pienākumu neizpildes smagumu, bet uz tās negatīvo ietekmi uz tirgus dalībniekiem un uz to, cik nozīmīgi ir Līguma noteikumi, kas attiecas uz valsts atbalstu. Tas, ka vairāk nekā piecus gadus pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas Grieķijas Republikas veikto pasākumu rezultātā joprojām nav atgūtas tajā paredzētās atbalsta summas, ir smags Kopienu tiesību pārkāpums.

132 Komisija katrā ziņā uzskata, ka pat tad, ja Tiesai būtu jāatzīst, ka atbalsta summas ir atlīdzinātas, naudas sods ir jāpiemēro līdz dienai, kad minētās summas tiks atgūtas pilnībā.

133 Attiecībā uz nosakāmo naudas sodu Komisija norāda, ka aprēķins, kas veikts, pamatojoties uz EUR 200 par dienu, ir atbilstošs pienākumu neizpildes smagumam un tajā ir ņemta vērā nepieciešamība šai summai piešķirt preventīvu iedarbību. Ja minēto summu reizina ar koeficientu 12, kas attiecas uz pārkāpuma smagumu, un ar koeficientu 4,38, kas saistīts ar minētās valsts finansiālo stāvokli, tiek iegūta summa EUR 10 512.

134 Grieķijas Republika uzskata, ka kumulatīva EKL 228. pantā paredzēto sankciju piemērošana katrā ziņā ir nesamērīga, īpaši ņemot vērā, ka attiecīgajām sankcijām ir viens un tas pats mērķis, proti, panākt attiecīgās dalībvalsts pienākumu izpildi un faktisku Kopienu tiesību piemērošanu, izmantojot finansiālu spiedienu, lai tiktu izbeigts attiecīgais pārkāpums. Tādējādi pasākumi būtu jāizvēlas atsevišķi, nevis kumulatīvi atkarībā no tā, kura no abām sankcijām ir vispiemērotākā.

135 Grieķijas Republika arī norāda, ka par atskaites punktu EKL 228. pantā paredzēto sankciju aprēķināšanai ir jāuzskata datums, kurā beidzas argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, nevis datums, kurā ir pasludināts Tiesas spriedums, kurā ir konstatēts pārkāpums.

136 Grieķijas Republika norāda, ka iepriekš minētā 2005. gada 12. maija sprieduma lietā Komisija/Grieķija izpilde notika saprātīgā termiņā, proti, divus gadus pēc tā pasludināšanas un vienu gadu pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām. Būtu jāņem vērā arī ar lietas materiāliem saistītās tehniskās grūtības un tas, ka Komisija nesadarbojās apstrīdētā lēmuma izpildē.

137 Grieķijas Republika apgalvo, ka pārkāpuma smaguma noteikšanai ir tieša saikne ar atgūstamā atbalsta apmēru, jo no tā apmēra ir atkarīga Kopienu tiesību aktu pārkāpuma ietekme uz sabiedrības un privātām interesēm. Ir acīmredzams, ka jo mazāks ir atbalsta apmērs, jo mazāki ir brīvas konkurences traucējumi gaisa pārvadājumu nozarē. Tādējādi, tā kā Pirmās instances tiesa ir atzinusi, ka dažu apstrīdētajā lēmumā minēto summu samaksa bija atbilstoša Kopienu tiesībām, pienākumu izpildes smagums ir mazāks.

138 Grieķijas Republika piebilst, ka iekšējo tirgu attiecīgajā jomā nevar ietekmēt *Olympic Airlines*, ņemot vērā, ka tā nebija *Olympic Airways* tiesību un pienākumu pārņēmēja.

Pēdējā minētā sabiedrība, kas kopš 2003. gada vairs neveica lidojumus, pildīja funkcijas tikai lidlauka pakalpojumu jomā, līdz ar to konkurences traucējumu gaisa pārvadājumu nozarē nebija.

139 Visbeidzot, ja Tiesa uzskatītu par nepieciešamu noteikt naudas sodu, Grieķijas Republika uzskata, ka Komisijas piedāvātā summa ir nesamērīga un tā ir atbilstoši jāsamazina.

2. Tiesas vērtējums

a) Par divu sankciju apvienošanu

140 Vispirms ir jāatgādina, ka EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis ir mudināt pienākumus neizpildošo dalībvalsti izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi un līdz ar to nodrošināt efektīvu Kopienu tiesību piemērošanu un ka abi šajā tiesību normā paredzētie pasākumi, proti, kavējuma nauda un naudas sods, ir paredzēti šim mērķim (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 80. punkts).

141 Līdz ar to Tiesa minētā sprieduma 81. un 82. punktā ir atzinusi, ka viena vai otra šī pasākuma piemērošana ir atkarīga no katra spējas sekot izvirzītajam mērķim, ņemot vērā lietas apstākļus, un ka šajos apstākļos var piemērot abu veidu paredzētās sankcijas.

142 Tādējādi katrā lietā Tiesai, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas apstākļus, kā arī vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas pakāpi, ir jānosaka finansiālās sankcijas, kuras ir

piemērotas, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku tāda sprieduma izpildi, ar kuru iepriekš ir konstatēta pienākumu neizpilde, un lai novērstu tādu pašu Kopienu tiesību pārkāpumu atkārtošanos (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 97. punkts, un 2008. gada 9. decembra spriedumu lietā C-121/07 Komisija/Francija, Krājums, I-9159. lpp., 59. punkts).

143 Līdz ar to Tiesa, īstenojot savu rīcības brīvību, kas tai ir piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu.

b) Par naudas soda noteikšanas atbilstību

144 Jāatgādina, ka naudas soda noteikšanai katrā lietā ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan attiecīgo tādas dalībvalsts nostāju, uz kuru attiecas procedūra, kas uzsākta, pamatojoties uz EKL 228. pantu (skat. iepriekš minēto 2008. gada 9. decembra spriedumu lietā Komisija/Francija, 62. punkts). Šajā sakarā minētajā normā Tiesai ir paredzēta plaša rīcības brīvība, lai lemtu par šādas sankcijas noteikšanu (skat. minētā sprieduma 63. punktu).

145 Šajā lietā Tiesa uzskata, ka visi ar konstatēto pienākumu neizpildi saistītie tiesību un faktiskie apstākļi ir norāde uz to, ka tādu pašu Kopienu tiesību pārkāpumu atkārtošanās nākotnē efektīva novēršana var prasīt tāda atturoša pasākuma veikšanu kā piespriešana samaksāt naudas sodu (skat. iepriekš minēto 2008. gada 9. decembra spriedumu lietā Komisija/Francija, 69. punkts).

c) Par naudas soda apmēru

146 Gadījumā, ja Tiesa nolemj piespriest naudas sodu, tai, īstenojot savu rīcības brīvību, tas ir jānosaka tādējādi, lai tas, pirmkārt, būtu pielāgots apstākļiem un, otrkārt, būtu samērīgs ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Spānija, 41. punkts).

147 Šajā sakarā atbilstošo faktoru vidū ir tādi apstākļi kā pienākumu neizpildes ilgums kopš sprieduma, kurā tā konstatēta, pasludināšanas, kā arī attiecīgās sabiedriskās un privātās intereses (skat. iepriekš minēto 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija, 114. punkts, un 2008. gada 9. decembra spriedumu lietā Komisija/Francija, 64. punkts).

148 Apstākļi, kas jāņem vērā, izriet īpaši no šī sprieduma 117.–122. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, kas attiecas uz pienākumu neizpildes ilgumu un smagumu.

149 Ņemot vērā visu šos apstākļus, Tiesa uzskata, ka, nosakot EUR 2 miljonu naudas sodu, kas Grieķijas Republikai ir jāsamaksā, ir veikts atbilstošs lietas apstākļu novērtējums.

150 Līdz ar to Grieķijas Republikai ir jāpiespriež samaksāt Komisijai naudas sods EUR 2 miljonu apmērā, ieskaitot tos kontā "Eiropas Kopienu pašu resursi".

VII — Par tiesāšanās izdevumiem

151 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta pienākumu neizpilde, jāpiespriež Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) datumā, kurā beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, neveicot pasākumus, lai izpildītu 2005. gada 12. maija spriedumu lietā C-415/03 Komisija/Grieķija par atbalsta, kas atzīts par prettiesisku un nesaderīgu ar kopējo tirgu, atlīdzināšanu atbilstoši Komisijas 2002. gada 11. decembra Lēmuma 2003/372/EK, kas attiecas uz Grieķijas piešķirto atbalstu *Olympic Airways*, 3. pantam, Grieķijas Republika nav izpildījusi šajā lēmumā un EKL 228. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;

2) Grieķijas Republika maksā Eiropas Kopienu Komisijai kavējuma naudu EUR 16 000 apmērā par katru nokavējuma dienu, veicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto 2005. gada 12. maija spriedumu lietā Komisija/Grieķija, ieskaitot to kontā "Eiropas Kopienu pašu resursi" un sākot to skaitīt mēnesi pēc šī sprieduma pasludināšanas līdz minētā 2005. gada 12. maija sprieduma izpildei;

3) Grieķijas Republika maksā Eiropas Kopienu Komisijai naudas sodu EUR 2 miljonu apmērā, ieskaitot tos kontā "Eiropas Kopienas pašu resursi";

4) Grieķijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]